

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

DRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
 RUKOPISI SE NE VRACAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 120, POLUGOD. K 60, ČETVRTGOD.
 K 30, POJEDINI BROJ K 4.— IZLAZI SVAKOG PETKA.

Minjanim

Na čemu je dosele zapinjao rad, ponajpače posao oko sabiranja sredstava, u mjesnim organizacijama? Na tome, što u pojedinim mjestima imademo veoma malen broj sumišljenika, koji se posvećuje tome radu. Imade mjesta, gdje je tek jedan voljan, da se podvrgne toj dužnosti. Pa čak i u velikim mjestima poput Zagreba, Sarajeva, Osijeka i Beograda nema ni deset ljudi, koji bi vodili brigu o tome, da njihova mjesta namaknu za našu stvar i za naše cionističke institucije one svote, što supotrebne. Taj maleni broj sabiratelja nije već fizički u stanju — i pored dobre volje — da taj posao valjano obavi. Većinom su to ljudi zabavljeni dosta u svojim zvanjima. Pored toga to su redovito upravo oni naši Židovi, koji se staraju — a dok nema drugih, koji bi to činili, i moraju starati — oko svih židovskih stvari u tome mjestu. Ti ljudi pripadaju svim odborima, pa ako svagdje i za svaku stvar samo malo porade, već su preopterećeni. U pravilu oni u istinu ne mogu ni za koju stvar da rade onako, kako bi trebalo i kako bi sami htjeli. Oni se tuže na svoje sugradjane, na njihovo neshvaćanje i na njihovu indolenciju, a mi i sve institucije tužimo se na površnost i nedostatnost požrtvovnosti u tih povjerenika.

Valjalo nam je davno spoznati i priznati, da ovako ne ide. Treba uvesti sistem u svaki naš rad, a u prvome redu u sabirni rad, koji se daje lakše i brže sistemizirati, nego, ma koje drugo naše nastojanje. I ne gledajući na mnogobrojne židovske i cionističke potrebe lokalne naravi, imade tu akcija općecionističkih opće židovskih — za svjetsku i zemaljsku cionističku organizaciju, za židovski narodni fond za Keren Hajesod, da drugo i ne spomenemo — koje se periodički povraćaju tako, te kroz cijelu godinu, svaki tjedan (rek bi svaki dan) imade posla. Svaka takova akcija hoće li da uspije trebala bi da dosegne svakoga Židova. Ne može jedan čovjek ili nekolicina njih, da sav taj posao obave, da ga svrše na vrijeme i dobro. Ne mogu nekolicina po nekoliko puta na godinu doći do svakoga Židova. Ona nekolicina sabiratelja vrti se uvijek u istom krugu ljudi, koji treba čak da nadoknade ispad prinosa od onih, do kojih se ne dolazi. Tako su prinosi nejednako podijeljeni: jedni daju često i mnogo, drugi daju rijetko i malo, treći ne daju ništa. S vremenom to dosadi i sabirateljima i prinosnicima. Prvi opažaju jalovost rada, drugi to osjećaju teretom. Rad zapinje, dok posvema ne prestane. Onda nam ne ko-

riste više nikakovi apeli. Pojedinci vam znadu vrlo dobro, što im je dužnost. Nu umorni su, iscrpljeni i ne odazivlju se. A centrala piše i moli i zaklinje i opominje, troši svoje energije i novac, da zove one, koji više ne čuju i ne reagiraju.

Prvi je zahtjev: podioba rada! Ne može u jednom mjestu jedan čovjek da bude sve i da radi sve. Za svaku stvar, za svaku potrebu treba naći naročitoga staratelja, onoga, koji će u prvome redu i prije svih drugih biti lično odgovoran upravo za taj posao. Treba tačno znati, što je čiji posao, što je čija zadaća. U svakome mjestu treba da je jedan kolegij — odbor mjesne organizacije —, koji se zajednički brine oko svih poslova. Nu svaki pojedini član kolegija neka ima svoju specijalnu prvenstvenu zadaću, koju treba da svrši pravilno i na vrijeme, bez odlaganja, bez ma kakovih izgovora i bez obzira na bilo šta. Ne smije biti, da se jedan oslanja na drugoga, da će ovo ili ono učiniti. Tako se ništa ne obavi. Nego treba da se znade, što je čiji posao, a i on to treba da znade.

Ovu podiobu rada mora svaki odbor izmedju sebe sam da provede. Pročelnik odbora imade najviše da pazi, i nastoji, da se za svaku stvar nadje najbolji čovjek. Lični interesi ne smiju ovdje nikako da odlučuju, treba imati pred očima isključivo interes stvari.

Dosele je svagdje sav posao ležao najvećim dijelom na pročelniku mjesne organizacije. Bio bi postigao mnogo više, da je lično makar i nešto manje radio, nu dase pobrinuo, da nadje dovoljno i valjanih ljudi za svaku zadaću. Ne hasni tu izgovor, da nema spremnih suradnika. U svakom mjestu ima ljudi, koji bi bilo voljni suradjivati. U koga je volja, bit će i sposobnost. Treba naći voljne suradnike pa ih odgojiti, da budu i spremni i sposobni.

Bit će možda teško sastaviti u pojedinim mjestima radne odbore od samih muškaraca prokušanih u praktičnome životu. Nu to ne čini ništa. Svagdje imade velik broj žena, djevojaka i omladinaca, zagrijanih za našu stvar, upućenih u nju i voljnih, da rade za nju. To je jedna cijela vojska, što je dosele stajala u rezervi. Treba je postaviti u prvi red fronte. Vrijeme je, da se te dragocijene sile privuku i iskoriste za našu stvar.

Zahtjev za podiobom rada dovodi nas do drugoga zahtjeva: proširiti krug saradnika i sabiratelja toliko, da ćemo u svakom slučaju potrebe moći doći do svakoga Židova. Ne smije se prepustiti slučaju, do koga će se u stanovitoj zgođi doći. Kako treba tačno znati, što je

čija zadaća, jednako treba tačno znati, tko će koga voditi na brizi, da ga pritegne na saradnju ili barem na davanje doprinosa. A jer imade sabiranja za više svrha, i jer sabirni rad nikada ne može da prestane, jer slijedi jedno sabiranje za drugim, zato u to sabiranje treba uvesti sistem. Prije svega treba nastojati, da se svaka akcija provodi u najzgodnije vrijeme, najzgodnije ponajpače u vidu lokalnih obzira. Treba izbjeći, da se poviše akcija poduzimlje u isto vrijeme, jer to slabi svaku od tih akcija. Nego treba gledati, da u jedno vrijeme teče samo jedna akcija, a da izmedju dviju akcija bude stanovita pauza. Onda treba paziti i na to, da se pojedincu pristupa u vrijeme i na mjestu, kada je njemu najzgodnije. Mnogi je odbio svoj doprinos, jer se na to nije pazilo, a bio bi možda dao rado i lijepo, da mu se pristupilo u zgodniji čas. Sve to nas upućuje na potrebu, da se sabirni rad u svakome mjestu unaprijed na godinu dana kalendarski razdijeli, da se za svaku akciju odredi unaprijed stanovito — ni prekratko, ni predugo — vrijeme i da se svaka akcija provede tačno prema programu, da se započne i svrši na vrijeme. Za takav rad treba velik broj saradnika i sabiratelja. Taj se rad daje najbolje provesti u sistemu minjanima.

Prije svega treba da svaka mjesna organizacija imade popis svih Židova svoga mjesta. Svaki Židov neka se vodi u očevitosti kod mjesne organizacije. Svaki Židov dobiva kod mjesne organizacije svoj folijo ili list, osobnik, kartu, gdje su zabilježeni oni podaci, koji su od važnosti za prosudjivanje njegovih židovskih i cionističkih interesa i funkcija. U osobnik se unašaju i svi doprinosi svakog pojedinca. Ta očevitost daje mogućnost, da se nikoga ne ispusti, ne preskoči i ne zaboravi, a da se i naknadno može ustanoviti, kako se tko odazivlje i zašto se eventualno ne odazivlje onako, kako bi bilo poželjno. To daje poticaja, da se metodi sabiranja udese prema individualnim prilikama svakog pojedinog prinosnika.

Da se uzmogne pristupiti svakome pojedincu, treba te pojedince grupirati. Ta se grupacija može činiti po teritorijskim obzirima (ulicama, kvartovima), a može se činiti i po drugim obzirima (zvanjima, društvima itd.): Glavno je, da se sve Židove jednoga mjesta svrsta u grupe od po deset ljudi. To je minjan. (On ne mora brojati tačno deset ljudi. Prema potrebi i lokalnim prilikama, može jedan minjan imati i 12, 15, 20 članova). Na čelu svakog minjana stoji jedan čovjek, koji se brine, da se svaki član minjana

pritegne na doprinošenje sredstava. Pročelnik je minjana dužan, da osobno sabire doprinose u svojem minjanu. Radi toga se minjanim ne smiju šablonski stvarati. Tko hoće da radi u jednom minjanu, imade pravo, da si sam složi minjan. On će gledati da složi minjan od takovih ljudi, do kojih on najlakše dolazi, i gdje upravo on može očekivati najbolji uspjeh. Da se u svakom mjestu provede sistem minjanima, i da svaki Židov bude članom jednoga, ali samo jednoga minjana, treba ovako postupati: najprije se jave i nadju pročelnici minjanima, koji predaju mjesnom odboru popis članova njihovih minjanima. Tko je uvršten u nekoliko minjanima, briše se u svima osim u onome, kuda najbolje pristaje. Oni, koji još nijesu uvršteni ni u koji minjan, svrstavaju se u posebne minjanim, kojima pročelnike postavlja mjesni odbor. Nema zapreke, čak je poželjno, a s vremenom moglo bi do toga i doći, da si minjanim sami biraju pročelnike i da ne ostave sav posao pročelniku, nego da i u svojem uzanom krugu provedu daljnju podjelu rada.

Pročelnici minjanima dobivaju upute od mjesnog odbora, gdje je centralizovan i sistemizovan sav rad na godinu dana unaprijed. Prije početka svake akcije drži mjesni odbor sastanak sa svim pročelnicima minjanima. Tim sastancima mogu prisustvovati i jednostavni članovi minjanima. Ako je tole moguće, neka se prije svake akcije drže minjan-sastanci, gdje svaki pročelnik svojem minjanu tumači značenje akcije. Tom zgodom već može pristupiti provedenju akcije. Inače sabirni rad mora ići od čovjeka do čovjeka i od kuće do kuće.

Sistem je minjanima jedini put do mogućnosti pristupanja k svakom Židovu i po tome za predobivanje najvećeg broja prinosnika i prinosa. Ujedno dobivamo velik broj aktivnih saradnika, koji danas ne znadu, kako da cionistički djeluju. Nu dobivamo, a to je još važnije, mogućnost, da govorimo sa svakim Židovom, da mu govorimo o našoj stvari i da ga predobijemo za židovstvo. Postizavajući najveći broj prinosnika i najveći iznos

prinosa, osiguravamo materijalna sredstva za binjan haarec, a u isto vrijeme u galutu doživljavamo hathija baruhanit. Jer sistem minjanima u mjesnim organizacijama stvara novi, pravi cionistički i židovski život.

Lav Stern.

Kriza u Palestini

Piše Leonhard Stein, London.

Onaj koji je poznao Palestinu pod vojnim režimom, stiče poučnih iskustava, ako nakon 12 mjesecne civilne uprave opet posjeti zemlju. U nekim su smjerovima bezuvjetno postignuti uspjesi. U onim danima prodrimavao je putnika ekspresni voz Kantara—Hajfa, ponos palestinskih vojnih željeznica, valjajući se u blatu i neudobnosti prema sjeveru. Danas se vozi željeznicom, koje se ne treba da stidi nijedna evropska željeznica, sa svim luksusom od spavaćih do jedaćih kola direktno u Jeruzalim. Kod dolaska učvršćuju se povoljni dojmovi. Trgovine snabdjevene su mnogo bolje sa zalihamma no prije, a i cijene su znatno niže. Ulice su nešto čišće, a prosjaci nešto manje bezobrazni. Velik dio žitelja ima privatnih telefona, a opažaju se već početci kućnim vodovodima. I u drugim stvarima krenule su stvari na bolje. Velik dio cesta je temeljito preradjen. Dok je dođuše cesta Jafa—Ramle i dalje ostala javnom opasnosti, to su one, od Ramle u Jeruzalim, cesta Tiberias—Nazaret, a i neke druge bez sumnje znatno popravljene. Gruntovnice su ponovno otvorene, što je sigurno na korist cijelomu pučanstvu. Odsjeci za odgoj i poljoprivredu pokazali su mnogo energije, premda njihovi rezultati danas više imponiraju na papiru, no u zbilji. S druge strane postigao je vidljiv napredak departement za javno zdravstvo, koji nije samo mnogo uradio za pobijanje malarije, već je u zajednici s američkim cionističkim liječničkim udruženjima znatno proširio svoj higijenski i liječnički rad.

A ipak je nužno da kažemo, da ipak sve nije dobro. Brzo se postiglo, da su cijene pale i da su se poboljšali životni uvjeti, no produktivna snaga Palestine,

čije je mjerilo vanjska trgovina, zastala je.

U pitanju javne sigurnosti vlada je teško razočarala očekivanja javnosti.

Posljedica je sve jači osjećaj nezadovoljstva. Očekivanja pučanstva bila su bez sumnje pretjerana. Ako s druge strane nije više učinjeno, prouzrokovano je u znatnoj mjeri time, da su financijska sredstva vlade bila strogo ograničena. Vječito odgadjanje potvrde mandata ostavilo ju je u nezgodnom položaju i priječilo je, da primi zajam za važne radove. Osim toga bio je budžet za 1921.—22. godinu donekle preopterećen uslijed nepredviđenoga razvoja. I ako se radi tih poteškoća ne smije u svemu kriviti vladu, mora se ipak priznati, da si na žalost iz raznih razloga nije znala da održi ili osigura ovu dobru volju i povjerenje pučanstva.

Upravne poteškoće vlade nisu ostale bez utjecaja na politički položaj; jer nije mogla da zaštiti javnu sigurnost, ohrabrilo je elemente nereda, da joj prkose.

Ove poteškoće bile su u svakom slučaju vrlo ozbiljne. Pogreška je, da Palestinu posmatramo izolirano od njezine okolice. Sve, što god se događa u Egiptu, Siriji, Transjordaniji i dalje na sjeveru i istoku ostavlja svoj uticaj na Palestinu. Zadnja godina vidila je djelomični uspjeh nacionalističke agitacije u Egiptu, praćenu od stalnog političkog vršenja. Vidila je propadanje franceskog autoriteta u Siriji, sjeverno od Alepa. Vidila je nastajanje pola nezavisne arapske države u Mezopotamiji, vidila je, kako Mustafa Kemal u Anatoliji trajno prkosi Evropi. Vidila je u cijelom orijentu rastuću tendenciju, da se muhamedanski svijet složi i rastuću odlučnost sa strane orijentalnih naroda od Indije i Egipta do Tunisa i Maroka, da se bore protiv evropskog tutorisanja.

Neposredni uzrok zabrinutosti bio je položaj u Transjordaniji, gdje je šerifsko riješenje doživilo gotovo nekvalificirani slom. Ovim vanjskim uzročnicima nemira i k općem razočaranju palestinskog pučanstva moramo dodati rastuću jakost anticionističkog pokreta. Ovi razni ele-

»JOŠ JEDAN SAVEZ«!

Pod ovim naslovom objelodanjen je u broju 7 »Židova« članak dra. Tolnauera, koji pored najboljih intencija odaje neupućenost i jednostranost inače spremnoga radenika mladojevrejskoga pokreta u Jugoslaviji.

Bit će potrebno u svrhu tačnije informacije općenitosti i samoga autora već na početku dozvati mu u pamet činjenicu, da se na sarajevskom (dakle omladinskom) sletu nije radilo i nije moglo raditi o osnutku posebnoga športskog i gimnastičkog saveza, već da je športski referent iznoseći nesustavnost, površnost i manjkavosti, upozorio na potrebu i savremenost stvaranja posebnoga okruga svjetskoga jevrejskoga gimnastičkog i športskog saveza, na čijoj su reorganizaciji u to vrijeme radili pozvani i opće priznati prvaci fizičkoga preporoda našega naroda. Takav savez, i ako bez osobitih većih uspjeha, postojao je već i obasizao još prije svjetskoga rata daleko veći broj zemalja, nego što

ih g. dr. Tolnauer u svojem članku navodi. Taj je savez obnovljen željom i voljom — može se reći cjelokupnosti — predstavljenom po izaslanim delegatima, koji su na kongresu u Karlovim Varima stvorili zaključak o osnutku svjetskoga saveza »Makkabi«, koji treba da preko zemaljskih okruga obasize sva jevrejska športska i gimnastička društva, koja postoje i koja će se osnovati.

Savez ide za fizičkim i etičkim jačanjem Jevreja u cilju održanja i obnove jevrejske zemlje i naroda.

Zadaće su mu:

1. da promiče sve grane tjelovježbe;
2. da promiče znanje jevrej. jezika, kulture i historije;
3. da izobraziti jevrejske učitelje gimnastike i športa za galut i Palestinu i uznastoji oko uvedenja tjelovježbe u svim jevrejskim školama i
4. da podupire i promiče sva jevr. narodna nastojanja i uredbe, naročito one, koje se bave tjelovježbom.

O potanjam radnom programu i or-

ganizaciji saveza odnosno okruga govorit će se drugom zgodom i na drugom mjestu, no valja da i tom prilikom naglasim, da već i sa formalne, organizatorne strane dolaze u obzir kao jedinice za okrug tek građanska društva, po oblasti priznate korporacije, čiji se rad ne će moći smesti uplitanjem kojega školnika ili »intervencijom« kojega protivnika iz »vlastitih redova«.

Činjenica, da je takvih društava malo (imade ih 6, a ne 2), ne može biti za prekom stvaranju okruga ili priključenju svjetskom savezu, jer zadaća je baš takvih okruga, kao što i pojedinih jačih jedinica da rječu i djelom propaguju ideju tjelovježbe u većim centrima, gdje postoje povoljni uvjeti za osnutak novih društava, gdje imade dovoljan broj aktivnih športšaša, prijatelja (ne kibica!) i promicatelja jevrejskoga športa. Bit će jedna od eminentnih zadaća okruga, da svim sredstvima podupire nastojanja športskih sekcija omladinskih udruženja, iz kojih će se tokom vremena u većim

menti položaja ne mogu da se strogo odijele i ne djeluju u strogo omeđenim prostorijama. Ako je anticijonistički pokret postigao veliku snagu, dolazi to djelom odatle, što cionizam djeluje kao podražaj na političko tijelo, koje su drugi faktori smetnje učinili abnormalno osjetljivim. Nema sumnje, da je anticijonistička agitacija u zadnjoj godini znatno porasla i opsegom i jakošću.

Razlozi su u glavnom jasni. Beskonačno odlaganje potvrde mandata, Churchillovim posjetom probudjene nade, pojava anticijonističkih tendencija, kojima se u engleskom novinstvu i u parlamentu po domaćim političarima daje prevelika važnost, sve je to doprinijelo pogoršanju položaja. S druge strane je dolaskom znatnog broja židovskih imigranata, pni-znajom jevrejskoga kao službenoga jezika i imenovanjem jednog Židova vrhovnim komesarom postalo po malo i arapskom pučanstvu jasno, da je Balfourova deklaracija zbilja, a ne tek fraza. Pa i sa strane odgovornih vodja arapske stvari općenito se priznaje, da se sve, što se dogodilo, ne može smatrati konkretnom nepravdom prema arapskom pučanstvu.

Bojazan Arapa nije toliko prouzrokovala sama židovska imigracija, koliko prijetnja konačnog poplavljenja i potiskivanja, koje ona treba da simbolizira. Ovim bojaznima donekle su dali povoda i neprepuzna pretjerivanja nekih mladih cionista; a ni cionističke oblasti, a ni vladini činovnici, koji stoje u uskom kontaktu s pučanstvom, nijesu dovoljno nastojali da rasprše ove bojazni. Naravno, da to nije došlo sasvim spontano. Bezbrojni centri propagande živo su radili i još dalje rade. Egipatski, turski i drugi vanjski uplivi združili su se s arapskim nacionalistima i latinskom crkvom, da mandata silama prave što veće poteškoće.

To je bila pozadina majskih događaja. Kada su nastali nemiri, vlada je bila u najvećoj neprilici. Njezin autoritet bio je uzdrman njezinom nesposobnosti, da pod normalnim uvjetima zaštiti javnu sigurnost i bilo je očevidno, da ne posjeduje bezuvjetno povjerenje pučanstva. Njezine vojne snage bile su ograničene, mjesne granice, ostale su nezaštićene, pojavile se nemiri u Amanu i u Transjordaniji.

centrima i uz povoljne uvjete razviti zdrave jedinice. U manjim mjestima morat će se omladinci i uopće jevr. sportaši sprijateljiti s mišlju, da se bave ili individualnim granama športa ili da se priključe mjesnim društvima, u kojima će uz obostrani takt moći nesmetano raditi.

Posve je krivo u prosudjivanju tako zamašnoga pitanja polaziti sa stanovišta neke autarkije omladinskoga pokreta (saveza), u čiji djelokrug bi imao da spada sav odgojni rad medju jevr. omladinima, dakle i briga oko tjelesnoga uzgoja. A jednako je krivo i podcjenjivati važnost omlad. pokreta oko fizičke regeneracije Jevreja uopće, što se također češće dešava.

Neka se autor citiranog članka ne plaši suviše »nedonoščeta«, čije je narodnije smatrao zaključkom omladine u Sarajevu za uvijek spriječenim, jer će se ovo »nedonošće« prije ili kasnije ipak

Gotovo iz svakoga kotara Palestine javljeno je, da su Arapi nemirni i uzrujani. Pod tim uvjetima počinila je vlada naravnu, ali opasnu pogriješku, slijedeći liniju najmanjega otpora. Umjesto da pokaže hrabro i odlučno držanje, upuštala se u pregovore. Elementi nereda postali su jači, umjesto da su svladani. Opozicija kupljena je koncesijama, koje se nisu mogle pripisati velikodušnosti, već svijesti slabosti. Nastojanja centralne vlade, da osigura brzo i egzemplarno kažnjenje kolovodja, ostala su bezuspješna. Dok su arapski napadači u većini slučajeva dobili male kazne ili ostali nekažnjeni, nisu s druge strane židovske žrtve dobile oštete. Zaključci povučeni iz toga postupka učvršćeni su još govorom vrhovnog komesara od 3. juna. Govor nije dao Arapima potpunu zadovoljštinu, koji, spojeni uspjehom, nisu htjeli ništa drugo, no potpunu zabranu židovske imigracije. Ali ton govora bio je dosta ponizan i apologetičan, da ih uvjeri, da je vlada nervozna i neodlučna. Sigurni u posjedu otimačine, mogli su razmišljati o karakterističnoj činjenici, da im je silovitost donijela ne samo politički uspjeh, već i materijalnu korist.

Da je vlada pokazala s početka energičnije držanje nemiri ne bi bili veći, već manji, no što su u istinu bili. Svagdje, gdje se pokazalo odlučno držanje, smjesta se i pokazalo brzo djelovanje.

Sigurno je, ako je za čas nastala olakšanje, da je zato plaćena visoka cijena. Arapi vidjeli su svojim očima nešto, što je slično abdikaciji autoriteta. Ako vajda zapriječiti opasnost još većih nemira, tad je nužno, da vlada nedopušta daljnje sumnje u njezinu odlučnost i sposobnost, da održi red. Bilo bi pogriješno, kad bi držali da se arapski pokret može ugušiti silom. I ako je uzdržavanje reda fundamentalna nužda, to ipak ovo pitanje nije tek pitanje puke fizičke snage. Ako treba, da se u Palestini stvori zdrava židovska zajednica, tad ne može ona stati stalno poduprta na britskim bajonetima. Židovi imaju dobro pravo, da od vlade očekuju sigurnost. Kakogod se interpretirala Balfourova deklaracija, ona mora najmanje značiti, da se unapredjuje židovska emigracija u okviru sposobnosti

roditi i podrasti u zdraviji organizam, no što ga neki tjeskobno naslađuju.

Iz sentimentalnih motiva ili iz bojazni, da bi osnutkom okruga »otpaoo« čitavi kulturni program omladinskoga pokreta. — odgadnjati ili bar modifikovati stvaranje ove uredbe, znači u isto vrijeme ispostavljeti svjedodžbu duševnoga siromaštva omladini i priječiti za volju vanjske forme postanak i razvitak organizacije, koja je pozvana, a bit će i sposobna, da ispunja jednu od najvažnijih zadaća našega nar. pokreta.

Ja stvar ne promatram tako skeptički, već sam naprotiv uvjeren, da će obje uredbe, i omladinski savez i okrug »Makkabi«, sustavnim, intenzivnim i koordinovanim radom postići ono, za čim jedan i drugi teže, ali jedan bez drugoga neće da dostignu: preporod svoga naroda i obnovu svoje zemlje.

Dr. O. Braun.

prijema Palestine i da pripušteni emigranti uživaju potpunu zaštitu u njihovom radu. Ako deklaracija ni to ne znači, tada ništa ne znači. Ako su Židovi ovlašteni, da zatraže pomoć vlade, to je s druge strane vlada ovlaštena, da dobije njihovu pomoć. Obveza je uzajamna. Nije dan pametan cionista ne će željeti, da otešća rad vlade. Nužno je, da Židovi shvate stajalište vlade, s kojom moraju trajno raditi, kao Arapa, s kojima moraju da zajedno žive. Može se sumnjati u to, da je to shvaćanje uvijek bilo takovo, kako bi bilo poželjno. Izvješće Haycraft-komisije, sposobne i nepartajske korporacije, čije konstatacije zaslužuju pažnju, još nije objelodanjen; (medjutim već uslijedilo op. ured.) no nema sumnje, da ni ono ne će Židove potpunoma riješiti prigovora, da su nespretnošću doprinijeli postojećoj napetosti. Nema sumnje, gdje leži primarna odgovornost.

Osim toga je postupak vlade njju samu donekle lišio mogućnosti djelovanja za sporazum, čime je umanjila izgled za arapsko-židovski sporazum. Postoji bojazan, da nijesu uvijek potpunoma shvaćeni realiteti položaja i da se nije uvijek vodilo računa o vanrednim poteškoćama vlade i o naravnim osjetljivostima Arapa. To su uvjeti pod kojima nastupa svoju funkciju cionistička Egzekutiva u Palestini. Cionistička komisija preudešena je po formi, organizaciji i personalu. Ona je sada jamačno dobro opremljena, da udovolji zadaćama, koje ju čekaju. Ona stoji na početku perijode u razvitku židovske narodne domaje, koja će se vjerojatno pokazati kao kritična perijoda. Ako će pokazati diskreciju i umjerenost, koja se sigurnošću od nje očekuje, ako će joj uspjeti, što ona bez sumnje želi, da očuva svoje ravnovjesje i da se koncentriše na stvarnu djelatnost, nema razloga, da posumnjamo, da će položaj pomalo poprimiti povoljniji izgled. Otvoreni i prijateljski odnošaji prema vladi — odlučni pokušaji, da se shvati arapsko stajalište — podse-na priprava za obranu židovskih naseobina, dok to položaj iziskuje, zajedno s odlučnim izbjegavanjem svakoga napadaja, uzdržavanje od svakoga pokušaja, da se prekomjerno pospješni tempo — pripravnost u nuzgrednim stvarima, sklapati kompromise, spojeno s čvrstom odlučnosti, gdje su u pitanju glavne stvari, — a prije svega koncentriranje na bitne zadaće gospodarske izgradnje. To su smjernice, po kojima će vjerojatno biti udešena cionistička politika. Odlučni napredak na gopodarskom polju pogotovo je pitanje skrajne nužde. Taj napredak bit će ključ za mnoge poteškoće, s kojima se sada moraju boriti cioniste. Njihov politički status u Palestini, kolikogod je sam po sebi legitiman, ipak nije primjeren njihovom materijalnom stanju u zemlji. Nužno je opet, da se opet uspostavi ravnovjesje. Dotle ostat će položaj abnormalan, a Palestina ostat će i nadalje u stanju labilnog ravnovjesja. Gospodarski uspjeh ne može, da se postigne bez odgovarajuće političke pozadine; ali nijedan politički uspjeh ne može popraviti gospodarske neuspjehe. Kraj faire starta i jednakih uvjeta Židovi će bez sumnje postići uspjeh. A da se to dogodi, ne zavisi niti o palestinskoj vladi, a niti o cionističkoj

organizaciji, već o spremnosti židovskog naroda kao cjeline, da uzme učešće na onome, što je sada postalo zajedničkom zadaćom svakoga Židova, kome dobro ime svoga naroda još nešto znači.

(New Palestine).

Keren Hajesod

IZJAVA SIR HERBERTA SAMUELA ZA KEREN HAJESOD.

Dr. Uriel Bension, koji putuje po na-
logu uprave za Keren Hajesod u Aden,
Indiju i Mesopotamiju, posjetio je Pale-
stinu, te je tom prilikom primljen po Sir
Herbert Samuelu u audijenciju. High
Commissioner upravio je na njega slije-
deće pismo, kako bi sa ovim proglasom
predobio pučanstvo Indije i Mesopotami-
je za Keren Hajesod:

Ured vrhovnog komesara.

Jerusalim, 12. januara 1922.

Vrlo poštovani gosp. dr. Bension!

Od srca mi je do toga stalo, da dajem
izražaja svojim najboljim željama k us-
pjehu Vaše misije u Iraku i Mezopota-
miji.

Pripuštenje židovskih iseljenika u Pa-
lestinu mora da ovisi o opsegu gospodar-
stvenog razvoja zemlje, ovaj je pako opet
ovisan o sredstvima, koja se nasmognu
u tu svrhu. Od ne manje važnosti je kul-
turna strana židovskog narodnog doma u
Palestini, a i zato je bitno, da se stave
odgovarajuća finansijska sredstva na
raspoloženje.

Ako je židovsko pučanstvo cijeloga
svijeta spremno, da daje finansijska
sredstva, onda sam uvjeren, da će kod
stvaranja Palestine imati uspjeha ener-
gija i entuzijazam židovskog stanovništva
Palestine i onoga, koji će iz drugih zema-
lja prijeći, na koju ćemo svi bit ponosni,
u kojoj će svi dijelovi stanovništva uspi-
jevati i gdje će židovstvo opet na slobodi
razviti ona velika svojstva, kojima imade
da zahvali svojoj veličini u prošlim da-
nima.

Vaš najodaniji

Herbert Samuel.

Hevra Kadiša u Pakracu za Keren
Hajesod. Na svojoj glavnoj skupštini u
januaru o. g. zaključila je Hevra Kadiša
u Pakracu jednoglasno, da upiše prim-
jereni prinos za Keren Hajesod, te da se
prvi obrok odmah ima položiti. Ovaj
hvalevrijedan zaključak jedne male općine
najbolje pokazuje, kako je ideja os-
novnog fonda i u nas uhvatila već čvrst
korijen. Opravdana su očekivanja, da će
i ostale općine na svojim glavnim skup-
štinama jednako privesti svoj maaser Ke-
ren Hajesodu.

Rad za Keren Hajesod u Jugoslaviji.
Kako saznajemo, očekuje se početkom
marta posjet jednog odličnog izaslanika
berlinskog centralnog ureda za Keren
Hajesod u srednjoj Evropi, koji bi imao
veliku zračicu, da u pratnji naših najod-
ličnijih predstavnika nastavi već uspješ-
no pokrenutu sabirnu djelatnost za os-
novni fond.

Iz židovskog svijeta

Dr. Walter Rathenau i dr. Wilhelm
Rosenberg.

Walter Rathenau je ministar spoljaš-
njih posala Njemačke. Patriotizam Nije-
maca možda ništa ne obilježuje bolje od
ove činjenice. Židov ministar, pa još mi-

nistar spoljašnjih posala, u Njemačkoj; u
zemlji najšovenskije arijske preuzetnosti!
Gdje Židov nije mogao, prije rata, posta-
ti ni rezervni oficir, pa iako se pokrstio,
a sudski referendar u najboljem slučaju
tek, ako se pokrstio. Društveno i zvanično,
u studentskim korporacijama i šport-
skim udruženjima, svuda se više nego
igdje pazilo u Njemačkoj na »Rassen-
reinheit«. I danas bijesne svi Svenijemci
i slična svojta reakcionara-antisemita,
što Židov reprezentira Njemačku prema
stranim državama, što je »Židovu« po-
vjeren zadatak da ublažuje posljedice
zločinačkoga rata, koji su podzarivali ti
»po rasi čisti« junkeri, militarci i njihova
svojta. Služi na čast patriotima centru-
ma i njegovog vodje dra. Wirtha, što im
je spas države bio preči i od duboko
ukorijenjenih predrasuda, i od popular-
nosti, koja je u opasnosti. Magnati po
rodu, magnati financije, militarci, svi no-
sioci »hakenkreuz«, toga spoljašnjeg
znaka antisemitizma, ovaj čas, kad tre-
ba da se spašava država s pomoću čov-
jeka, koji je pun spasonosnoga optimiz-
ma, moraju bijesni da trpe Židova Rathe-
naua. Dok ne dodje čas, kad ili predras-
ude i opet budu nadjačale razumni pa-
triotizam ili kad Rathenau bude izvršio
svoju dužnost, pa će dobiti svoj »zeleni
dekret« . . .

I Austrija se sanira. Sanira se po re-
ceptu, kako ga je propisao čovjek, koji
je i u časovima najcrnijeg očajja sačuvao
optimizam i razbor, vodjen željom da
spasi otadžbinu: Dr. Wilhelm Rosenberg.
Javnost o njemu malo piše. Nikad se on
nije otimao za vidno mjesto u upravi dr-
žave. Danas, kad je tiho i neumorno iz-
vršio svoju misiju, on se vraća u tišinu
privatnog života ne tražeći za se ništa,
on, kojeg će jednom nazivati spasiocem
Austrije i koji je bio zvan da upravlja bar
finansijama svoje domovine. Na upravi
su bile antisemite. Njegov je nos bio
smetnja. Pa i danas, kad se sa više stra-
na davaju Austriji zajmovi, za koje je i
on svojski radio, antisemitizam austrijski
ne daje mu za oproštaj nijedne rije-
či priznanja.

I tu i tamo: I u Njemačkoj i u Austri-
ji kao i drugdje: Židovi će se brojati u
negativne i destruktivne elemente. Kao
liječnici prizivat će se, možda, gdje gdje
u zadnji čas. Kao ono ruski car, koji je
pozvao Židova hirurga iz Berlina, kad
je bio u pitanju život njegova sina, na-
sljednika prijestolja, a niko ne mogaše
pomoći.

Dr. A. L.

Jubilej »Esperanze«. Sefardsko aka-
demsko društvo »Esperanza« u Wienu
obdržavalo je u subotu, 12. o. mj. u se-
fardskoj sinagogi svečano sijelo prigodom
slave 50. semetra opstanka, kojemu su
prisustvovali mnogi zastupnici cionistič-
kih i sefardskih institucija. Esperanza je
jedino društvo španjolskog židovstva, te
je za vrijeme svojeg 25. godišnjeg op-
stanka odgojila čitavu generaciju vrijed-
nih cionista, koji djeluju na istaknutim
mjestima na orijentu. Ističemo izmedju
mnogih govora i čestitanja interesantni
govor nadrabina dr. Chajesa, koji je
istaknuo, kako je sefardsko židovstvo već
mnogo puta bilo posrednikom. I sada
imade važnu zadaću, da postavi svoje po-
znavanje orijenta i odnošaj prema tamoš-
njim narodima u službu obnove i izgrad-

nje Erec-Jisraela. Wien imao bi da znači
za Španjolske Židove kulturni centar i tu
bi imao da bude mjesto izobrazbe za se-
fardske učitelje, koji bi u orijentu djelo-
vali. — U ime cionističke organizacije
pozdravio je društvo prof. A. Freud.
Zanimivi bili su izvodi u španjolskom je-
ziku gosp. Vite Kajona o povijesti Es-
peranze. Na početku joj bijaše zadaća,
da radi protiv kvarenja španjolskog jezi-
ka, priključila se ali brzo Th. Herzlu i
postala je cionistička. Kada se poznati
senator Pulido, koji radi o reparaciji špa-
njolskih Židova u Španiju, obratio na
društvo, da ga predobije za svoje ideje,
bilo mu je jasno razloženo, da Esperanzi
leži druga domaja pred očima, a ne Špa-
nija.

Židovska kulturna konferencija u So-
vjetsoj Rusiji. Prema moskovskoj »Emes«
održana je nedavno u Ninoize vanstra-
načka židovska konferencija, koja se ba-
vila raspravljanjem važnih kulturnih i
gospodarskih pitanja podoljskog židov-
stva. Konferenciji pribivalo je 76 delegata
i to 35 radnika, 18 činovnika, 15 učite-
lja i 8 člana raznih konfesijonalnih insti-
tucija.

Nacrt ustava za Palestinu. Nacrt usta-
va za Palestinu, koji je arapskoj delega-
ciji, koja sada boravi u Londonu i cijoni-
stima saopćen, nadopunjen je iza potanjih
rasprava izmedju vlade i stranaka, koje
dolaze u obzir, te će, kako ima nade, slu-
žiti podlogom za jedno povoljno utana-
čenje.

»Times« pišu, da je glavni cilj vlade
bio taj, da ustanovi što se ima da smatra
rezultatom provedenja politike, koja je
sadržana u Balfourovoj deklaraciji i da
onda izradi nacrt, koji ima da pruži po-
trebne garancije.

Po vladinom nacrtu ostaje Egzekuti-
va u rukama Vrhovnog komesara, dok će
zakonodavna vlast pripasti jednome Vi-
jeću, čiji članovi će biti dijelom izabrani,
dijelom imenovani. Vrhovni komesar
imati će pravo, da pridrži stanovite stva-
ri odluci državnog sekretara, nu skici-
rani nacrt faktično je prvi korak k jed-
noj reprezentativnoj vladavini.

Iz cionističkog svijeta

Cionistička organizacija sefarda u
Beču. Iza dugotrajnih nastojanja, uspjele
jeorganizovanje cionističkog rada medju
sefardima u Beču. Ovdje nastanjeni se-
fardi, u kojih je razvita jaka nacionalna
židovska svijest, imali bi se sada udru-
žiti unutar novo osnovanog sefardsko-
cionističkog saveza. Na inicijativu se-
fardsko-akademskog društva »Espe-
ranza« održano je više sastanaka beč-
kih sefarda, u kojima su izmedju ostalih
govorili nadrabini Chajes i Žabotinskij.
Ovo je djelovanje dovela do osnut-
ka društva Jehuda Halevy. Pred-
sjednikom izabran je David Cuencia.

Zaključci Akcionog Komiteta. Niže
donosimo osim već objelodanjenih još ne-
koliko važnih zaključaka, stvorenih u
sjednici Akcionog komiteta, održanoj od
27. do 30. decembra 1921. u Beču:

KEREN HAJESOD.

Delegacija Keren Hajesoda u Ameriku.
Uprava Keren Hajesoda ima se potaknuti,
da pod vodstvom dra. Weizmanna

izašlje u Ameriku jednu delegaciju, koja će se sastojati od zastupnika Palestine.

Slijedeći predlog gosp. Kaplanu upućen je Egzekutivi na preispitanje. Akcijoni komitet stavlja direktoriju Keren Hajesoda u dužnost:

a) da odmah započne sa sistematskim radom u svrhu izgradnje Keren Hajesoda u svim zemljama na osnovci narodnoga poreza.

U toku narednog vremena imade se u svakoj zemlji izraditi jednolični modus ovog oporezivanja;

b) da se kod izdataka organizacije postupi sa najvećom štednjom, napose, da se vodi briga o tome, da se u zemljama sa slabom valutom izdaci za rad dovedu sa tom slabom valutom u sklad;

c) da se od povremeno unišlog novca mora bezodvlačno 20% privesti Keren Kajemetu.

POLITIKA.

Delegacija za Palestinu. Akcijoni komitet želi, da se delegacija, koju je kongres zaključio, zajedno sa drom. Weizmannom zaputi u Palestinu. Akcijoni komitet je ali mnijenja, da bi delegacija i u onom slučaju pošla u Palestinu, ako dru. Weizmannu ne bi bilo moguće, da se priključi delegaciji.

Emigracija.

Lučki ured u Galcu. S obzirom na promijenjene ustanove o selenju, koje sile halucim iz Ukrajine, Besarabije, Bukovine, Istočne Galicije, Malo-Rumunjske i Transilvanije, da putuju preko Galca, odakle je udešena direktna parobrodarska veza sa Jafom, stavlja Akcijoni komitet Egzekutivi u dužnost, da slijedećoj sjednici Akcionog komiteta podnese izvještaj o eventualnom obrazovanju jednog lučkog ureda u Galcu.

ŠEKEL.

Uprava šekalim. Za upravu šekalim i kontrolu unišlih iznosa u svakoj zemlji ima Egzekutiva za svaki zemaljski Savez kao i za svaku zemaljsku grupu zasebnih saveza imenovati po jednoga povjerenika za šekalim, koji je za izvršenje svoje dužnosti odgovoran Egzekutivi.

Egzekutiva šalje šekel blokove povjereniku šekalim, koji ih po uputama Egzekutive ima da razdijeli zemaljskim savezima, odnosno postojećim grupama zasebnih saveza. Egzekutiva daje svoje upute na temelju potražbe zemaljskih saveza odnosno centrala zasebnih saveza.

Šekel-namire. U smislu organizacionog statuta smiju se upotrebljavati samo po Egzekutivi ili po njihovom nalogu izdane jednolične šekel-namire.

Šekel-namire imadu biti proviđene sa oznakom zemaljskog saveza odn. zasebnog saveza.

Zemaljski i zasebni savezi ovlašteni su, da povodom sabiranja šekalim svakom šekelplatiocu osim šekel-namire izriču eventualno i neke druge po njima izdane namire.

Iznos šekela. Iznos šekela za Poljsku određuje se sa 150 maraka, za Austriju sa K 200. Iznos šekela za ostale zemlje ima da odredi Egzekutiva.

Egzekutivi stavlja se u dužnost, da isходи za Ameriku i Kanadu sporazumno sa tamošnjim savezima povišenje iznosa za šekel.

Unišli iznosi za šekel imadu se potpuno i svakog mjeseca privesti Egzekutivi.

Šekel-propaganda. Akcijoni komitet upravlja na sve zemaljske i zasebne saveze apel, da za narednu godinu provede šekel-propagandu s najvećom energijom i očekuje, da će njezin uspjeh odgovarati i političkom ugledu cionističkog pokreta i finansijskim potrebama organizacije.

Nacrt ustava za Palestinu

Nacrt ustava za Palestinu. Britski kolonijalni ured predao je po vijestima »Manchester Guardian« cionističkoj Egzekutivi, kao i arapskoj delegaciji nacrt ustava za Palestinu. Istaknuto je naročito, da se ne radi o konačnoj radnji i da kolonijalni ured još pregovara sa Komesarom Sir Herbert Samuelom i drugima radi eventualnih predloga za promjenu. Tek kada se budu pridošle primjedbe uzele u obzir, dobit će nacrt konačnu svoju formu i biti će objelodanjen. Najvažnije tačke nacrtu jesu:

Službena Egzekutiva. Na prvom mjestu stoji imenovanje »osobe, sposobne za upravu vlade, u Palestini« sa naslovom »High Commissioner and Commander in Shief«. On imade moć, koja je potrebna za izvršavanje poslova, koji su spojeni sa službom vrhovnog komesara, kao i za ispunjenje odredaba mandata, što ga je Velika Britanija preuzela na želju aliiranih velesila. On imade u glavnom da upravlja zemljom i da izgradi narodnu domaju za židovski narod.

Vrhovni komesar imat će vlast, da sa pristankom državnog tajnika, emlju podijeli u provincije ili distrikte, koji bi najbolje odgovarali upravnoj svrsi; nadalje će imati pravo raspolaganja u pogledu podjeljivanja koncesija za iskorišćivanje zemlje i njenog rudnoga blaga, prepuštanja javnog zemljišta sve u granicama zakona, koji postoje. Vrhovni komesar podređen državnom tajniku, imenovati će državne činovnike, koje smatra za to sposobnima.

U svrhu podupiranja Vrhovnog Komesara služit će Upravno Vijeće, koje će biti sastavljeno po direktivama vlade Njegovog Veličanstva.

Zakonodavno vijeće. Od časa, koji će Vrhovni Komesar odrediti u izvršnom vijeću, konstituirati će se zakonodavno vijeće, koje će imati da nadomjesti savjet (Advisory Council), koji će tada postojati. Ovo zakonodavno vijeće imat će u granicama, odredjenim po uputama vlade Njegovog Veličanstva, punomoć, da izdaje naredbe i odredi uredbe, koje su potrebne za mir, red i dobru vladu u Palestini, sa ograničenjem, da

1. ne smije biti izdana nijedna naredba, koja bi ograničila potpuno slobodu savjesti i slobodu ispovjedanja vjere, osim ako to zahtjeva održanje javnoga poretka ili u slučaju povrede morala, nadalje nijedna naredba, koja bi na ma koji način išla za razlikovanjem između pučanstva po rasi, vjeri ili jeziku;

2. da ne smije stupiti na snagu nijedna naredba, dok je nije odobrio Vrhovni Komesar ili Njegovo Veličanstvo po odredbi ministarskog vijeća ili jednog državnog tajnika i

3. da Vrhovni Komesar može naredbe podnijeti na odobrenje Njegovom Veličanstvu i da se svaka naredba, koja se odnosi na stvari, o kojima je u odredba-

ma mandata posebno govora, imade podnijeti na odobrenje Njegovom Veličanstvu. Nadalje si Njegovo Veličanstvo pridržaje pravo, da stavi izvan snage svaku naredbu Vrhovnog Komesara unutar godinu dana od dana odobrenja i da to putem državnog tajnika notificira.

Zakonodavno vijeće sastojat će se, osim od Vrhovnog Komesara, od 25 članova, od kojih je 10 službenih, a 10 neslužbenih članova. Neslužbeni članovi sastoje se od

1. 12 lica, koja se biraju i to u suglasju sa naredbom ministarskog vijeća ili drugim zakonodavnim činom, koji određuje od vremena do vremena izbore u zakonodavno vijeće;

2. jednog lica, koje imenuju ujedinjene trgovačke komore u Palestini i tri, koje imenuje Vrhovni Komesar između lica, koja nemaju nikakvog javnog položaja u Palestini. Vrhovni Komesar neka uzme pri tome u obzir eventualne predstavke koje općine ili interesne grupe, koja nije nakon provedenih izbora dovoljno u vijeću zastupana, i to tako, da bude po jedan od imenovanih musliman, katolik i Židov.

Izbor za zakonodavno vijeće obavljat će se primarnim i sekundarnim izborima. U primarnim izborima bit će izabrani kandidati za sekundarne izbore. Kandidati biraju članove zakonodavnoga vijeća. Izborna prava za primarne izbore ima svaki palestinski građanin muškoga spola navršenom 25. godinom, koji posjeduje građanska prava i ne izjavi, da je strani državljanin ili da stoji pod stranom zaštitom, ili ako nije iz drugih razloga izgubio izbornog prava.

Za primarne izbore podijelit će se svaki distrikt u izborna područja. Ova izborna područja odredjiva, će guverner distrikta u sporazumu sa predsjednikom općinskog vijeća ili mjesne uprave distrikta i seoskim muktarima. Isto tako ustanovit će se broj izbornih kandidata za zakonodavno vijeće u distriktu, i to na bazi da 200 izbornika biraju jednog kandidata, kod česa se određuje, da u jednom mjestu izbornici sa 150 do 200 glasova imadu pravo da biraju jednog kandidata. Područja sa 350 do 400 izbornika biraju 2 kandidata. Isti princip valja primjeniti ondje, gdje broj izbornika preko račuje 400.

Pasivno izborna prava za kandidata posjeduje svaka osoba, koja je u svom distriktu poprmljena u listinu izbornika.

Kandidati, grupirat će se u 12 izbornih kolegija prema vjerskim zajednicama, kojima pripadaju. Broj kandidatskih kolegija za svaku vjersku zajednicu ima da odgovora razmjeru, u kojemu je ova po broju kandidata zastupana. Svaki izborni kolegij bira jednog člana u zakonodavno vijeće.

Grđjanski i vjerski sudovi. Sudbenost sastojat će se od: policijskih sudova, distriktnih sudova sa pravom sudovanja u svim građanskim i kaznenim stvarima, koje ne potpadaju jurisdikciji policijskog suda, a ovaj je prizivni sud; jednog tribunala za kaznene stvari sa isključivom jurisdikcijom za zločine, zemaljskih sudova, vrhovnog suđa, kao prizivnog suda, distriktskog i drugih sudova, i konačno sudova za plemena (tribunal courts) za slučajeve, koji rezultira-

ju iz mjesnih običaja. Osim toga obrazuju se:

1. muslimanski konfesijonalni sudovi sa isključivom jurisdikcijom u osobnim stvarima muslimana i ženidbenim, brakorazvodnim, alimentacionim, tutorskim stvarima i pitanjima legitimiranja i stvari adopcije malodobnika, nadalje u nasljednim pitanjima, stvarima zapisa itd.

2. židovski konfesijonalni sudovi sa isključivom jurisdikcijom u stvarima osobnog statusa židovskih osoba i

3. kršćanski konfesijonalni sudovi sa isključivom jurisdikcijom u ženidbenim, brakorazvodnim i sličnim stvarima članova njihove zajednice izuzev inostrance.

Napose će ovi konfesijonalni sudovi vršiti isključivu jurisdikciju u svim slučajevima, koji se tiču ustava ili unutarnje uprave jednog vakufa ili jedne nabožne namjene, koja je u smislu zakona vjerske zajednice osnovana prije konfesijonalnih sudova.

Osude konfesijonalnih sudova izvršivat će se po uređima građanskih sudova, koji sudovi će pod stanovitim uvjetima također imati da sude i u stvarima osobnog statusa, a mogu se u ovakovim pitanjima u svrhu vještačkog mnijenja obratiti na jednog kompetentnog pravika.

Opće ustanove. Sva naredjenja, službene tiskanice vlade kao što i svi oglasi mjesnih oblasti, gradskih uprava u svim onim područjima, za koja to vrhovni komesar naredjuje moraju da budu izdana na engleskom, arapskom i hebrejskom jeziku. Ova tri jezika mogu da se upotrebljavaju u debatama i vijećanjima zakonodavnoga vijeća i na osnovu od vremena do vremena izdanoga regulativa u vladinim uređima i sudovima. Prituži li se koja vjerska zajednica ili znatan dio palestinskog pučanstva, da palestinska vlada ne ispunjava ustanove mandata, to im pripada pravo, da podnesu po jednom članu zakonodavnog vijeća memorandum vrhovnom komesaru. Ovakav memorandum neka se u svrhu predloženja Savezu Naroda otpravi dalje državnom sekretaru, u koliko ne bi vrhovni komesar žalećoj se stranci pismenim putem obznanio razloge, s kojih memorandum nije dalje otpravljen.

Zasebne odredbe prihvaćene su za vladu onih područja Palestine, koja leže istočno od Jordana i Mrtvoga Mora.

Kako saznajemo ovaj je nacrt u toliko nepotpun, što je još nekoliko važnih članaka, napose u pogledu uređenja imigracije predmetom vijećanja sa pojedinim strankama, koje u tim pitanjima dolaze u obzir.

London, 13. februara (J. C. B.) Povodom objelodanjenja nacrtu ustava za Palestinu izjavila je cionistička Egzekutiva: Cionistička Organizacija pozdravlja da je za Palestinu izrađen i da će doskora biti potvrđen nacrt ustava. Stalno se isčekuje, da će ustav u svakom pogledu biti u skladu sa mandatom, i da će Cionistička Organizacija imati prilike, da podastre vladi svoje primjedbe ustavu.

Lord Northcliff u Palestini. Lord Northcliff poduzeo je nekoliko dana iza njegovog dolaska u Palestinu putovanje kroz više židovskih kolonija. U pratnji sudbenog tajnika Bentvicha posjetio je koloniju Rišon le Cijon, gdje je imao odulji razgovor sa predsjednikom kolo-

nije o pitanjima židovske imigracije, i naglasio, da po njegovom mnijenju mora židovsko useljivanje da bude probrano i »pročišćeno«. Zatim je Lord Northcliff primio članove cionističke Egzekutive Ussiškina i dra. Ruppina, kao što i Davida Jellina i Hary Sachera, s kojima je također poglavito raspravljao pitanja useljivanja.

Iz Jugoslavije

Šekel za 5682. godinu.

Egzekutiva Cionističke Organizacije u Londonu odredila je za Kraljevinu SHS još prije zasjedanja Saveznoga Vijeća S. C. J. u Sarajevu iznos šekela za 5682. godinu sa 15 dinara.

Na naš temeljito obrazloženi prigovor, da je ovaj iznos previsok i zamolbu, da iznos šekela ostane jednak prošlogodišnjem, odlučila je Egzekutiva, da riješenje ovoga pitanja prepusti Akcijonom komitetu, koji se imao doskora da sastane na sjednicu u Beču.

Medjutim održano je Savezno Vijeće, koje je, u predmijevi, da će Akcijoni komitet naše prigovore i zamolbu u cjelosti uvažiti, stvorilo zaključak, da se za 5682. godinu imade šekel naplaćivati sa 7.5 dinara.

Na sjednici Akcijonoga komiteta određena je visina šekela samo za Poljsku i Austriju, dok je određjenje iznosa šekela za ostale zemlje prepušteno Egzekutivi.

Sada smo primili dopis Egzekutive iz Londona, u kojem nam uz opširno obrazloženje saopćuje, da je za kraljevinu SHS odredila iznos šekela za 5682. godinu sa 10 dinara.

U svom obrazloženju veli između ostaloga ovo:

»Uvažili smo sve po Vama svojedobno iznešene argumente, napose sadanje gospodarske prilike. Mi računamo s time, da je propaganda to lakša i da broj šekel-platioca biva to veći, što je niža cijena šekela. Ina ali važnih razloga, da cijena šekela ne bude određena ispod stanovitog minimuma. Šekel mora da bude tako odmjeran, da njegov utržak fiktivno pokrije glavne potrebe Organizacije. Bez obzira na to, protuslovalo bi znamenovanje šekela, kad bi njegova cijena bila tako niska, da njegova uplata ne bi za platioca značila nikakvu žrtvu. A jer šekel nema samo materijalno, nego i moralno znamenovanje, treba ga tako odmjeriti, da platež šekela bude vidljivim znakom ozbiljnosti, požrtvovnosti i zrelosti cionističke svijesti.«

Uvaženjem odredbe Egzekutive u Londonu ukazuje se potreba revizije zaključka Saveznog Vijeća u Sarajevu u pogledu iznosa šekela onamo, da se za 5682. godinu ima za šekel naplatiti deset dinara.

U smislu zaključka Akcijonog komiteta najavili smo Egzekutivi povjerenikom za provedenje šekel-akcije unutar naše zemaljske organizacije saveznog blagajnika g. Davida Spitzera.

Namire za šekalim bit će još tokom mjeseca februara razaslane mjesnim organizacijama.

Slijedeći mjeseci trebaju da se izrabe u što intenzivniju propagandu za šekel Egzekutiva je naredila ponovno uvođenje šekel-tjedna, pa će proklamovati održanje jedne zasebne šekel-propagande na

cijelome svijetu u tjednu narednoga **Pe-saka**.

Savez cionista Jugoslavije, Radni Odbor.

David Spitzer,

povjerenik za šekel-akciju.

Josip Darsa 16. ševata smrt je

pokosila Josipa Darsu u 24. godini njegovog života. Medju prvim halucima javio se i on, da se težačkim radom priprema za rad u Erec Israelu. No tek u januaru 1921. smješten je u halucku grupu »Mahareša« u Gurgievcu, u kojoj se istakao potpunom predanosti, te ga je povjerenje njegovih drugova i družica učinilo tehničkim vodjom grupe. Mnogo je doprineo, te se ostvarila organizacija halucim. Čitav njegov život bio je jedan jedini zanos za ideju preporoda naroda po cionizmu. Vraćajući se kući, da stupi u vojničku službu u kraljevoj gardi, on je, tako krepak i tako lijep, obolio uslijed sadašnjih saobraćajnih prilika i naglo umro. Cionizam gubi u njemu jednoga od onih svojih službenika, koji sebi i svome uvjerenju u divnom svome zanosu ne dopuštaju nikakvih helonističkih koncesija, već kojima ispovijedanje jednog uvjerenja znači bezuslovno predanost cijeloga života i cijeloga čovjeka.

Dok halucim gube u njemu pravoga druga i po duši brata, mi svi žalimo za njim, za tim svijetlim i rijetkim uzorom cionističke samopožrtvovnosti. **Zihrona le tova!**

Česi i Židovi.

»Balkan« (Beograd), i »Narodni Listy«, glasilo čeških nacionalnih demokrata, našli su se kod zajedničkoga zahvalnoga posla. »Balkan« je konačno otkrio istražujući hrvatsko pitanje, da su uzročnici hrvatskoga separatizma zagrebački Židovi, a »Narodni Listy« ustanovili su, da se trgovačke veze između Čehoslovačke i Jugoslavije ne razvijaju u poželjnom obujmu radi gospodovanja njemačkoga elementa u jugoslavenskom narodnom gospodarstvu, a nosioc njemačkoga upliva su Jevreji. Na tvrdnju »Balkana« držimo, da nije potrebno obzirati se, jer svijesno i hotice, protiv boljšeg znanja, baca u ružnu političku borbu kao žrtvu Židove i to u jednom slučaju, gdje svak i predobro znade, da uz Radića i drugove Židovima nema mjesta. Spomenuli smo gornju činjenicu samo kao paralelni simptom tvrdnjama »Narodnih Listy«.

»Wiener Morgenzeitung« komentirajući u uvodnom članku izvode »N. L.« pita, otkale potječu ove informacije »N. L.«, te upozoruje da se i zvanični izvještaji čehoslovačkoga poslanika Kaline u Beogradu moraju ispitati velikom pomnjom, jer je ovaj poznat radi svojih antisemitskih tendencija. Jugoslavenski Jevreji većinom su nacionalno osviješteni, te su potpuno objektivni prema svim narodima, a »N. I.« još uvijek vide pred sobom tip njemačko-jevrejskog asimilanta oko praškog kasina i »Neue Fr. Presse«, a zaboravljaju načela najvećih svojih državnika Masaryka i Beneša, koji su odavno spoznali i dokazali, da je apsurdno u Jevrejima gledati neprijatelje Čeha Jugoslavenski Jevreji nasuprot nemaju nikakvih predrasuda proti Česima, pa će rado s njima raditi. Na svršetku pripominje, da su propagandistički listovi za nje-

mačku trgovinu u inozemstvu preštampali ovaj članak a famozni pasus o jugoslavenskim Jevrejima podcrtali.

Mi bismo pako preporučili »N. L.«, da se malo tačnije informiraju o gospodarstvenim prilikama Jugoslavije, a o ulozi Jevreja u narodnom gospodarstvu Jugoslavije napose, pa će vidjeti, kako je porast češke krune djelovao na sve ovdašnje privrednike, a od ovih nijesu izuzeti niti — Jevreji. Uostalom, za trgovačke veze nijesu najmjerodavniji nacionalni momenti, nego ekonomski princip.

Sarajevo. Kulturno-nacionalni rad sefardske opštine (Židov. Svijest). Sarajevska sefardska jevrejska opština votirala je iz svog ovogodišnjeg budžeta 20.000 K za Keren Hajesod, 12.000 K za hebrejsku školu »Safa Berura« i 6.000 K za tiskovni fond »Židovske Svijesti«. Ovaj zaključak svakako dokazuje, koliko hvalevrijednog interesovanja i razumijevanja ima naša sefardska opština za kulturno-nacionalni rad i nastojanja.

Tražite Vaše pravo! (»Žid. Svijest«). Saznali smo, da sarajevska gradska opština vrlo malo, ili gotovo nikako ne izdaje potpore za jevrejsku siročad i zaštitu siromašne djece, dok ima slučajeva, gdje pojedinci nejevreji dobivaju i više potpore, nego što ih po pravu ide. Pozivamo sve one, koji imaju pravo da traže potporu, da to odmah i ponovno učine i, u slučaju, da budu odbijeni, neka se nama obrate za savjet.

Sabiranje priloga za Savez cionista Jugoslavije. Kako nam »Židovsko nacionalno društvo za B. H.« saopćuje, je akcija za sabiranje priloga za S. C. J. u punom toku i da povoljno napreduje.

Jubilej »Esperanze«. Kako »Židovska Svijest« javlja, proslavio je akademsko društvo sefardskih Jevreja u Beču dvadesetpetogodišnjicu svoga opstanka. Proslava je uvedena svečanom službom

božjom, održanom dne 12. februara o. g. u sefardskoj sinagozi u Beču.

Povodom ove proslave objelodanjuje »Esperanza« kratak pregled o postanku i o ciljevima društva.

Novisad. Kako »Jüd. Volksblatt« izviješćuje ima se židovska konfesionalna škola u Novomgradu prema naredjenju ministarstva za prosvetu i vjere podržaviti. »J. V.« prekora predstojništvo bogoštovne općine, što nije uložilo sav trud oko ishodjenja židovske narodne škole.

Zabava Izraelitskog gospojinskog društva. Pod devizom »Jedna noć na Mont-Marternu« priredilo je ovdašnje gospojinsko društvo, kojemu stoji na čelu gđja Elsa Stern, u svim prostorijama »Music-Halla« 11. o. m. j. uspjeti kostimirani ples. U ukusno dekoriranoj dvorani razvio se poslije ophoda mnogobrojnih lijepih prigodnih kostimiranih učesnika, animirani ples. Odbor se gospodja sa uspjelim i odličnim arangementom pobrinuo, da i ostali veliki dio posjetioca uzdrži u ugodnoj zabavi. Po mnogobrojnom posjetu sudeći, biti će i materijalan uspjeh zabave znatan, koja se davala u dobrotvor-

ne svrhe. Naročito se mora istaći, da će oveći dio čistog prihoda pripasti židovskoj djačkoj menzi.

Obavijest jevrejskim učiteljima. Javljamo svima drugovima i družicama iz Hrvatske, Slavonije i Vojvodine, da ne šalju više svoje dopise na adresu Ruže Brilove, nego na adresu druga Isaka Greidingerera u Osijeku, Kolodvorska ulica 25, pošto su se oba priredjivačka odbora sjedinila.

Ispravak. U »Židovu« broj 7, pod rubrikom »Novčani priloz« označena je pomutnjom svota od K 2000.—, poslana po N. Elazaru iz Prištine za organizaciju, a treba da bude za halucim.

Društvene vijesti. Pjevački zbor Makabija umoljava sve svoje članove i članice da redovito polaze pjevačke vježbe, jer će se u najskorije vrijeme početi sa vježbama za jednu javnu priredbu. Umoljavaju se takodjer gospodje i gospoda, koja žele sudjelovati u pjevačkom zboru, da se što prije upišu kod društvenog tajnika na dan pjevačkih pokusa (utorak i četvrtak od 8 i pol do 10 sati na večer u židovskoj općini).

16. ševata umro je u Zemunu nakon kratke bolesti naš drug

JOSIP I. DARSA

Spremao se halučkom predanosti za pijonirsko svoje zvanje: obnove Erec Izraela.

Sudbina mu nije dala, da izvrši na tlu otaca životni svoj cilj. Ožalošćeni gubitkom druga toliko blizog po čuvstvima prijateljstva i zajedničkim idealima mi ćemo ponijeti i presaditi trajan spomen na svoga druga u zemlju njegove neispunjene čežnje.

U Zagrebu, 18. ševata 5682.

HISTADRUT HEHALUC D' JUGOSLAVIJA

JAAR JUGOSLAVIA

Darivanjem drveta za maslinovu šumu

JAAR JUGOSLAVIA U PALESTINI

saradjuje se najneposrednije na obnovi Erec Jisraela

Svako drvo je od neprocijenjive vrijednosti za unapredjenje klimatskih, sanitarnih i ekonomskih prilika u svetoj zemlji

Cijoniste, Židovi!

Darujte s toga za

Jaar Jugoslavia!

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Keren Kajemeth Lejisrael u godini 1921.

Prihod Keren Kajemetha u 1921. god. iznosi prema iznosima, koji su predani glavnom uredu u Haagu 128.900 funti, to jest u našem novcu, po tečaju koncem godine jugo K 146 milijuna.

Ova svota sastoji od 126.900 funti od vlastitog sabiranja Keren Kajemetha i od 2000 funti na račun 20% kyote, koja pripada Keren Kajemetinu od čist. prihoda Keren Hajesoda.

Svota od 128.900 funti znači prema iznosu od godine 1920. nazadak od 32.400 funti, to jest 20%. Ovaj zadatak je značajna pojava, koje nije bilo od godine 1914. Može se različno tumačiti. Valutar na vrijednost novca u svoj srednjoj i istočnoj Evropi vrlo je naglo pala, a bilo je svagdje i gospodarskih kriza. Da se uzmgone momentanoj nevolji stati na put, bila su svagdje velika sabiranja u dobro-tvorne svrhe potrebna, a nova organizacija Keren Hajesoda, radi nabave sred-

stava za izgradnju Erec Jisraela isto je trebala mnogo sila. Napokon su nazadovali u glavnom veliki darovi za Keren Kajemet, koji su uvijek bili slučajnog karaktera, dok su redoviti doprinosi širih narodnih krugova ostali na istoj visini, i ako ih se preračuna u funte. U zemljama loše valute možemo pače i znatno povišenje prihoda ustanoviti gotovo svagdje, ako računamo u njihovoj valuti. Nažalost se Židovi u zemljama dobre valute nijesu

poveli za tim primjerom u disciplini i marljivosti u dovoljnoj mjeri.

Sve u svemu nemamo uzroke dvojiti, da se crta, koja označuje sabiranje Keren Kajemeta, neprestano uzdiže, unatoč različitih kriza, kao što je pitanje Ugande, Herzlova smrt i svjetski rat, da može biti prekinuta samo prolazno, i da će se u budućnosti još i više dizati.

Organizacija Keren Kajemeta raširila se i pojačala i ove godine. Prošle su godine došli prinosi iz 46 zemalja, a ove godine iz 53 zemalja, a broj povjerenika u mjestima i okruzima narasao je od 4000 na 5000.

Sveukupna svota od 126.900 funti razdijeljena je na slijedeće zemlje ovako: Ujedinjene Države Amerike 35.010, Mesopotamija 15.947, Engleska 8401, Rumunjska 5865, Njemačka 5465, Argentina

4445, Poljska 4304, Erec Jisrael 3606, Južna Afrika 2955, Čehoslovačka 2757, Australija 2714, Kina 2659, Istočna Galicija 2334, Austrija 2250, Nova Zelandija 2196, Jugoslavija 1957, Nizozemska 1699, Italija 1508, Indija 1472, Straits Sett. 1440, Elzas-Lotringija 1414. Litva-Kowno 1390, Letška 1302, Transilvanija 1256, Belgija 1156, Bugarska 1113, Bukovina 1011, Kanada 935, Besarabija 935, Švicarska 899, Finska 711, Zapadna Galicija 689, Ugarska 674, Švedska 635, Estonska 549, Istočna Sibirija 542, Egipat 532, Grčka 516, Francuska 285, Brazilija 279, Smirna 225, Danska 205, Nizozemska Indija 199, Litva-Wilna 173, Turska 155, Norveška 118, Chile 100, Japan 59, Tunis 56, Fiume 15, Portugal 10, Filipini 7, Jamajka 1. Sveukupno 126.899 funti.

Jugoslavija stoji prema tome na

16. mjestu sa doprinosom od 1.293.700 kruna.

Izveštajna godina uvodi u povijest Keren Kajemet novo razdoblje; uspjelo mu je, da svoj zemljišni posjed u Erec Jisraelu velikom kupnjom povisi od 22.500 dunama na 75.000. Ovim odlučnim činom se naše narodno blago kao »nosioac zemljišne politike u Erec Jisraelu« primaklo dobrim djelom bliže svojem cilju. Veliko značenje daljnjih kupnja zemljišta, potrebnih radi jakog useljavanja, tek je nedavno istaknuto u proglašenju kojega je Egzekutiva cionističke organizacije i direktorij Keren Kajemeta upravio na sve Židove svijeta prigodom slave dvadesetgodišnjice opstanka Keren Kajemeta. Jubilarna godina mora da postane godinom povećanih prinosa i povećanog rada za naše narodno blago.

KROJAČKA DVORANA
ZA GOSPODU

HINKO GRAF

ZAGREB
BERISLAVIĆEVA ULICA 4

Izradjuje odijela najmodernijeg kroja. — Veliki izbor engleskih prvorazrednih štofova. Cijene umjerene!

JE NAJBOLJI PAMUK

ZASTUPSTVO I SKLADIŠTE

A. ROMANO

ZAGREB

AKADEMIČKI TRG BR. 8

≡ Darujte za Jaar Jugoslavia! ≡

Na veliko I

Na malo I

Naranča i limuna

mandarine, smokve, rožičice, lješnjake, sulfanine, badema, datulja (urme), malaga, groždje, talij. maroni i t. d. uz najjeftinije cijene kod ft.

J. DRAGONER
Zagreb, Zrinjevac broj 15.

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorba

Dragutin Ullmann, Zagreb
Ilica 36 Ilica 36

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

AKADEMSKI TRG **ZAGREB** AKADEMSKI TRG 8
TELEFON BROJ 13—31. TELEGRAM: HISCOMP

nudja na veliko manufakturnu robu

„Samum“

Glavno skladište
cigaretpapira

Hilbert L. Ozmo, Sarajevo

Kralja Petra ulica 23
Telefon 805

„Abadie“

sve vrsti

TRGOVCI!

Prlje nego li što pokrijete vaše potrebe u kolonijalnoj, delikatesnoj i živežnoj robi, zatražite cijenic veletrgovine

Arnold Fleischhacker
ZAGREB

Marovska ul. 18 Telefon 9—38

Opće poznata brza i solidna podvorba

Asbestni skrtiljevac

cement, vapno, opeke, betonsko gvožđe, traverze i sav građevni alat, te materijal prodaje na veliko:

„GRADIVO“ trgovačko društvo za promet građevnim i tehničkim materijalom
ZAGREB Bogovićeveva ulica br. 3
Telefon 5-55 Brzozavi „Gradivo“

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugaj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG
Urhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-65

Kupujemo sve vrsti upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posuđivanje nepremovnih ponjava

PRISPJELO

KONAC

MIEDER - PAS - METLA

CTI ARTIKLI: AIDA, LUCIA, MARIA, GEISHA, ORO. INTRA, TRIPOLI, UNTERFADEN ITD.

RAZNI PAMUCI ZA PLETENJE ČARAPA, ŠKOLSKI PAMUK $\frac{1}{20}$, ČARAPPE MUSKE, ŽENSKE I DJEČJE, ZIMSKE I FLOR. KAO I OSTALA KRATKA ROBA KOD TVRDKJE

BRAĆA WALDER I DRUG

ZAGREB - JELAČIĆEV TRG BROJ 23.
BRZOJAVI: »BEWA«, ZAGREB

VANJSKE NAUČBE
IZVRŠUJU SE
TOČNO I SAVJESNO

**Instalacioni
zavod**

za uvadjanje električnih centrala, električne rasvjete, telefona i telegrafa

Milan Freiburger
Bakačeva 5 Zagreb Bakačeva 5